



บทเรียนที่ 11

คำจำนอง-จำนำ



สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะสำคัญของจำนอง
2. หลักเกณฑ์การจำนอง
3. สิทธิจำนองครอบเพียงใด
4. สิทธิของผู้จำนองและผู้รับจำนอง
5. การโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง
6. การบังคับจำนอง
7. ความระงับแห่งสัญญาจำนอง
8. ลักษณะสำคัญของจำนำ
9. ทรัพย์ที่จำนำครอบเพียงใด
10. การจำนำสิทธิที่มีตราสาร
11. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนำและผู้จำนำ
12. การบังคับจำนำ
13. ความระงับสิ้นไปของสัญญาจำนำ
14. อายุความ
15. กฎหมายลักษณะจำนำตามพระราชบัญญัติ
โรงรับจำนำ



1. ลักษณะสำคัญของงานอง

งานอง คือ **สัญญา** ซึ่งผู้งานองเอาทรัพย์สินตราไว้
แก่ผู้รับงานองเพื่อเป็น**ประกัน**การชำระหนี้ โดยไม่
ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้น ดังนั้นลักษณะสำคัญของ
งานองจึงแยกได้ ดังนี้



- เป็นสัญญาที่มีบุคคล 2 ฝ่าย
- ผู้จ้างงานเอาทรัพย์สิน “ตรา” ไว้แก่ผู้รับจ้างงาน
- ทรัพย์สินที่ตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้
- ผู้จ้างงานไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจ้างงาน
- ผู้รับจ้างงานมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จ้างงานก่อนเจ้าหนี้สามัญ





2. หลักเกณฑ์การจำนอง

1. ทรัพย์สินที่จำนองได้

* อสังหาริมทรัพย์ทุกประเภทสามารถจำนองได้ทั้งสิ้น เช่น ที่ดิน บ้านเรือนซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นอันติดอยู่กับที่ดินเป็นการถาวร และทรัพย์สินเกี่ยวกับบ้านเรือนและที่ดินนั้น

* อสังหาริมทรัพย์บางประเภทจะนำมาจำนองได้ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ชนิดที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำนองได้เท่านั้นซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไปว่า **สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ** คือ ทรัพย์สินประเภทที่มีทะเบียนอยู่เดิมแล้วตามกฎหมาย



3. สิทธิจำนองครอบเพียงใด

สิทธิจำนองครอบทรัพย์สินที่จำนองมีอะไรบ้าง กฎหมายบัญญัติไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. **ทำสัญญาจำนองขึ้นเพื่อประกันหนี้** เช่น ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

2. **ครอบทรัพย์สินทุกสิ่งที่ยจำนอง** แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน คำว่า ชำระหนี้บางส่วน ลูกหนี้ชำระหนี้ไปบ้างแล้วแต่ไม่หมด ทรัพย์สินที่ยจำนองไว้ทุกสิ่งก็ยังเป็นประกันอย่างเดิม

3. **ครอบทรัพย์สินทุกส่วนที่ยจำนอง** ทรัพย์สินที่นำมาจำนองประกันหนี้จำนองก็ยังคงครอบคลุมไปถึงส่วนเหล่านั้นหมดทุกส่วน แต่ผู้รับจำนองจะยินยอมให้ส่วนใดส่วนหนึ่งปลอดจำนอง

4. **จำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์ทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สิน**
ที่จำนอง หลักกฎหมายวางหลักไว้ว่า สิทธิจำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์
ทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง เช่น จำนองที่ดินย่อมครอบไปถึง
ถึงบ้านซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินนั้น เพราะบ้านเป็นส่วนควบของที่ดิน





4. สิทธิของผู้อำนวยการและผู้รับจ้าง

4.1 สิทธิของผู้อำนวยการ

- สิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จ้างงไว้ไปโอนต่อได้
- สิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จ้างงไปจ้างงต่อได้
- สิทธิชำระหนี้จ้างงเป็นงวด ๆ
- สิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้เมื่อชำระหนี้แทน
- ผู้จ้างงไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้จ้างงร่วมคนอื่น

4.2 สิทธิของผู้รับจ้าง

- สิทธิจะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ
- สิทธิผู้รับคนก่อนได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับจ้างงคนหลัง
- สิทธิขอให้ลบททรัพย์สินที่จดทะเบียนภายหลังการจ้างง
- สิทธิในการบังคับจ้างง



5. การโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง

ทรัพย์สินซึ่งจำนองเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้และได้จดทะเบียนจำนองไว้กับผู้รับจำนองแล้ว เจ้าของทรัพย์สินที่จำนองสามารถจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่จำนองนั้นได้ เช่น ทำการขายหรือขายฝากจะทำให้ **กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งจำนองโอนไปยังอีกฝ่ายหนึ่งในฐานะผู้รับซื้อ** แต่เนื่องจากสิทธิจำนองเป็นบุริมสิทธิ **เป็นทรัพย์สิน สิทธิจำนองจะติดไปกับตัวทรัพย์สินนั้น** ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ โดยไม่ต้องพิจารณาว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้โอนไป ยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่



6. การบังคับจำนอง

เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ ลูกหนี้ต้องนำเงินชำระให้เจ้าหนี้ตามสัญญา หากไม่ชำระเจ้าหนี้จะบังคับตามสัญญาจำนองที่ประกันหนี้ไว้ **เรียกว่า การบังคับจำนอง** ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ

1. ฟ้องศาลยึดทรัพย์สินที่จำนองขายทอดตลาด
2. ฟ้องศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง



7. ความระงับแห่งสัญญาจ้างตนเอง

สัญญาจ้างตนเองย่อมระงับสิ้นไป ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

1. หนีประธานระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นอันมิใช่อายุความ
2. เมื่อปลดจ้างเองให้แก่ผู้จ้างเองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
3. เมื่อผู้จ้างเองหลุดพ้น
4. เมื่อถอนจ้างเอง
5. เมื่อขายทอดตลาด
6. เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างเองนั้นหลุด



8. ลักษณะสำคัญของจำนำ

จำนำ คือ สัญญา ซึ่งผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้รับจำนำเป็นประกันการชำระหนี้ คำว่าผู้รับจำนำ อาจเป็นบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป หรือนิติบุคคลก็ได้ **แต่ไม่หมายรวมถึงโรงรับจำนำตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ** ซึ่งจะต้องใช้กฎหมายอีกฉบับหนึ่งและไม่เหมือนกันกับจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์



9. ทรัพย์สินที่จำนำตราครอบเพียงใด

ทรัพย์สินที่จำนำ ย่อมเป็นประกันหนี้ประธานกับทั้งค่าอุปกรณ์ของหนี้ประธาน
หนี้ประธาน ได้แก่ มูลหนี้ก่อให้เกิดสัญญาจำนำ เช่น การกู้ยืมเงิน คือ ต้นเงิน ส่วน
ค่าอุปกรณ์ ได้แก่ ดอกเบี้ย, ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้, ค่าฤชา
ธรรมเนียมในการบังคับจำนำ, ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินที่จำนำ, ค่า
สินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่ง
ทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์



10. การจำหน่ายสิทธิที่มีตราสาร

ทรัพย์สินที่จำหน่าย ได้แก่ **สังหาริมทรัพย์ และสิทธิที่มีตราสาร** คำว่าสิทธิที่มีตราสาร หมายถึง ตราสารที่ใช้แทนสิทธิ เช่น ใบประทวนสินค้า ตั๋วเงิน ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ พันธบัตร และใบตราส่ง คำว่า **หุ้นกู้** คือ การที่บริษัทมหาชนต้องการกู้ยืมเงินจากประชาชน จึงออกหุ้นกู้ออกมาให้มีมูลค่าเท่า ๆ กันเช่นเดียวกับหุ้นแล้วนำหุ้นกู้ออกขายแก่ประชาชน **การจำหน่ายใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ** จะต้องจดทะเบียนการจำหน่ายไว้ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้



11. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนำ และผู้จำนำ

1. ผู้รับจำนำ มีสิทธิและหน้าที่

- **สิทธิยึดทรัพย์ที่จำนำ** กล่าวคือ ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะยึดของหรือทรัพย์สินที่จำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ทั้งหมดครบถ้วน
- **สิทธิในการจัดสรรดอกผลนิตินัยชำระหนี้** ผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำยึดรักษาไว้ และถ้ามิได้มีข้อตกลงเป็นประการใดไว้ในสัญญา หากทรัพย์สินที่จำนำนั้น**มีดอกผลนิตินัย** ซึ่งได้แก่ ดอกเบี้ย กำไร ค่าเช่า ค่าปันผล ผู้รับจำนำมีสิทธินำเอาดอกผลนั้นมาชำระเป็นค่าดอกเบี้ยที่ผู้จำนำค้างชำระแก่ตน

2. ผู้จำหน่าย

สิทธิของผู้จำหน่ายก็คือสิทธิที่จะให้ผู้รับจำหน่ายปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้รับจำหน่ายหากไม่ปฏิบัติตามก็มีสิทธิดำเนินการตามที่กฎหมายให้สิทธิไว้ เช่น มีสิทธิตรวจตราทรัพย์สินที่จำหน่ายว่าจะคงอยู่สภาพเดิม ไม่บุบสลายหรือมีสิทธิหวงแหนทรัพย์สินที่จำหน่ายมิให้ผู้รับจำหน่ายเอาทรัพย์สินนั้นออกมาใช้หรือให้บุคคลภายนอกใช้หรือเก็บรักษาโดยที่ตนไม่ได้ร่วมตกลงหรือยินยอม



หน้าที่มีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สินที่จำนำ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่จำนำนั้น ผู้จำนำต้องชดใช้แก่ผู้รับจำนำ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ที่ต้องชดใช้แก่ผู้รับจำนำเพราะการจำนำต้องมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำรักษาไว้ ทรัพย์สินบางอย่างต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาอันถือได้ว่าเป็นค่าอุปกรณ์ ผู้จำนำมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่ผู้รับจำนำ





12. การบังคับจำหน่าย

การบังคับจำหน่าย เกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องบังคับจำหน่ายเพื่อนำทรัพย์สินที่จำหน่ายขายทอดตลาดชำระหนี้ ด้วยการดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้รับจำหน่ายต้องบอกกล่าว**เป็นหนังสือ**ไปยังผู้จำหน่ายก่อนว่า ให้ชำระหนี้และอุปกรณ์**ภายในเวลาอันสมควรด้วยการกำหนดเวลาไว้ในคำบอกกล่าวนั้น**
2. ถ้าผู้จำหน่ายละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำหน่ายชอบที่จะเอาทรัพย์สินที่จำหน่ายออกขายทอดตลาดได้
3. ก่อนขายทอดตลาดผู้รับจำหน่ายต้องมี**หนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จำหน่ายให้ทราบถึงวันเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาดด้วย**

4. ถ้าผู้รับจํานำไม่สามารถบอกกล่าวก่อนได้ จะนำเอาทรัพย์สินที่จํานำออกขายทอดตลาดเสียเมื่อ **หนึ่งค่างชำระมา 1 เดือน แล้วก็ได้**

5. ถ้าจํานำตัวเงิน ให้ผู้รับจํานำเรียกเก็บเงินตามตัวเงินนั้นในวันถึงกำหนด ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวก่อน

6. ถ้ามีการจํานำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้รายเดียว ผู้รับจํานำจะเลือกเอาทรัพย์สินที่จํานำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกขายทอดตลาดก็ได้

7. เมื่อบังคับจํานำขายได้เงินสุทธิเท่าใด ผู้รับจํานำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์ (ต้นเงิน ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าฤชาธรรมเนียม ค่ารักษาทรัพย์สินที่จํานำและค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่อง) ให้เสร็จสิ้นไป



13. ความระงับสิ้นไปของสัญญาจำนำ

1. เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไป เพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ

การระงับสิ้นไปของหนี้จำนำก็เหมือนหนี้จำนอง กล่าวคือ หนี้จำนำเป็นหนี้อุปกรรม **เมื่อหนี้ประธานระงับ** เช่น มีการชำระหนี้แล้ว มีการปลดหนี้ มีการแปลงหนี้ใหม่ มีการหักกลบลบหนี้ หรือมีการทำให้หนี้เคลื่อนกลิ้งกัน หนี้ก็ระงับ เมื่อหนี้ประธานระงับ **หนี้อุปกรรมคือจำนำก็ระงับไปด้วย** อย่างไรก็ตาม แม้หนี้ประธานขาดอายุความ หนี้จำนำก็สามารถบังคับจำนำต่อไปได้เช่นเดียวกับสัญญาจำนองเพราะ **สิทธิจำนำเป็นบุริมสิทธิ** เหนือสิทธิเรียกร้องที่จำนำไม่ขาดอายุความตามหนี้ประธาน

2. เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ความครอบครองของผู้จำนำ



14. อายุความ

1. ผู้จำหน่ายฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบสลายอันผู้รับจำหน่ายก่อให้เกิดแก่ ทรัพย์สินจำหน่าย
2. ผู้รับจำหน่ายฟ้องผู้จำหน่ายเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำหน่าย
3. ผู้รับจำหน่ายฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำหน่าย เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่จำหน่ายซึ่งไม่เห็นประจักษ์





15. กฎหมายลักษณะจำนำตามพระราชบัญญัติ โรงรับจำนำ

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำหรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า **สถานธนาฑูบาล**ที่ใช้ปัจจุบันคือ **พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505** มีสาระสำคัญที่ควรศึกษาไว้ดังนี้

1. **โรงรับจำนำ** หมายความว่าสถานที่รับจำนำซึ่งประกอบกรรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติ
ตั้งแต่ละรายมีจำนวนเงิน**ไม่เกิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาท)**



2. ผู้รับจำนำ ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ และห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงรับจำนำโดยมิได้รับอนุญาต

3. ห้ามมิให้ผู้รับจำนำเรียกหรือรับดอกเบี้ยเกินอัตรา ดังต่อไปนี้

(1) เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 2 ต่อเดือน

(2) เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

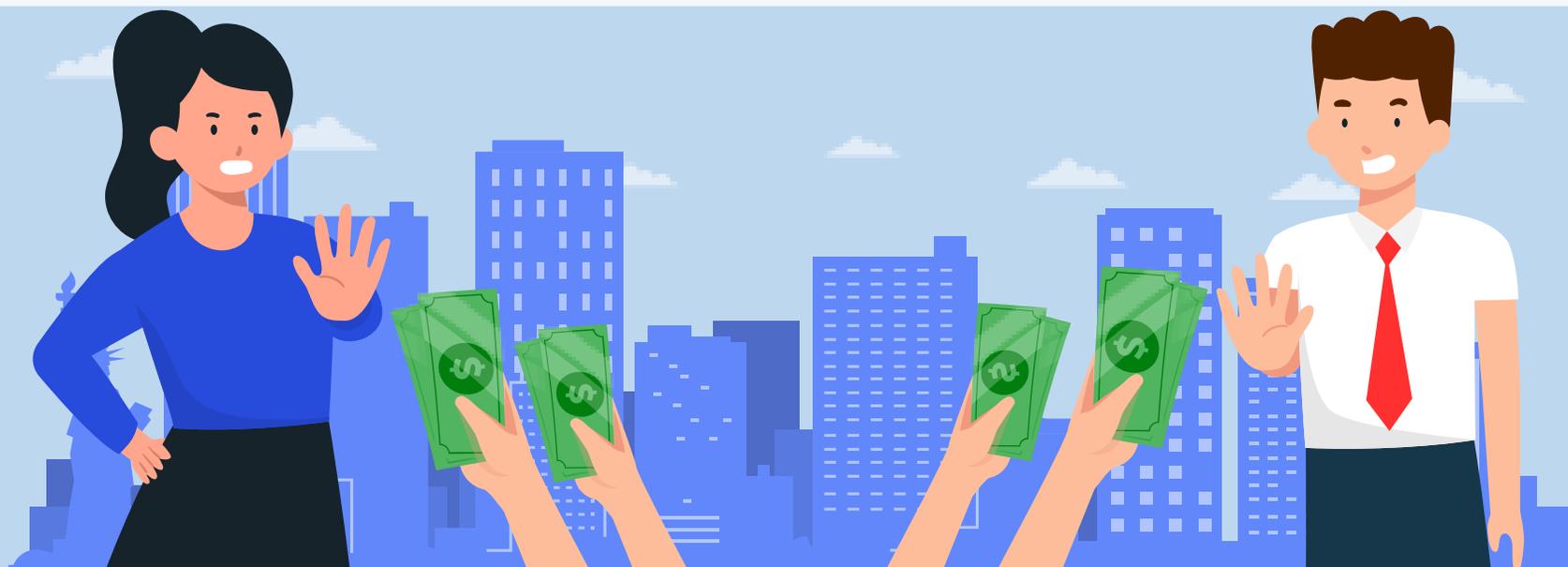
การคิดดอกเบี้ยสำหรับกรณีที่ไม่ครบเดือน **ถ้าไม่เกินสิบห้าวัน** ให้คิดเป็นครึ่งเดือน **ถ้าเกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน** เศษของหนึ่งสัปดาห์ให้ปัดทิ้ง



4. ห้ามมิให้ผู้รับจํานำกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามรับจํานำหรือให้เฝ้าทรัพย์จํานำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18.00 นาฬิกา ถึง 08.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น
- (2) ห้ามรับจํานำสิ่งของจากภิกษุสามเณรหรือเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี
- (3) ห้ามรับจํานำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานว่าสงสัยว่าจะเป็นของหาย
- (4) ห้ามนำทรัพย์จํานำออกนอกโรงรับจํานำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือเพื่อให้พ้นภัยอันตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจํานำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้
- (5) ห้ามประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจํานำหรือการขายทรัพย์จํานำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจํานำ

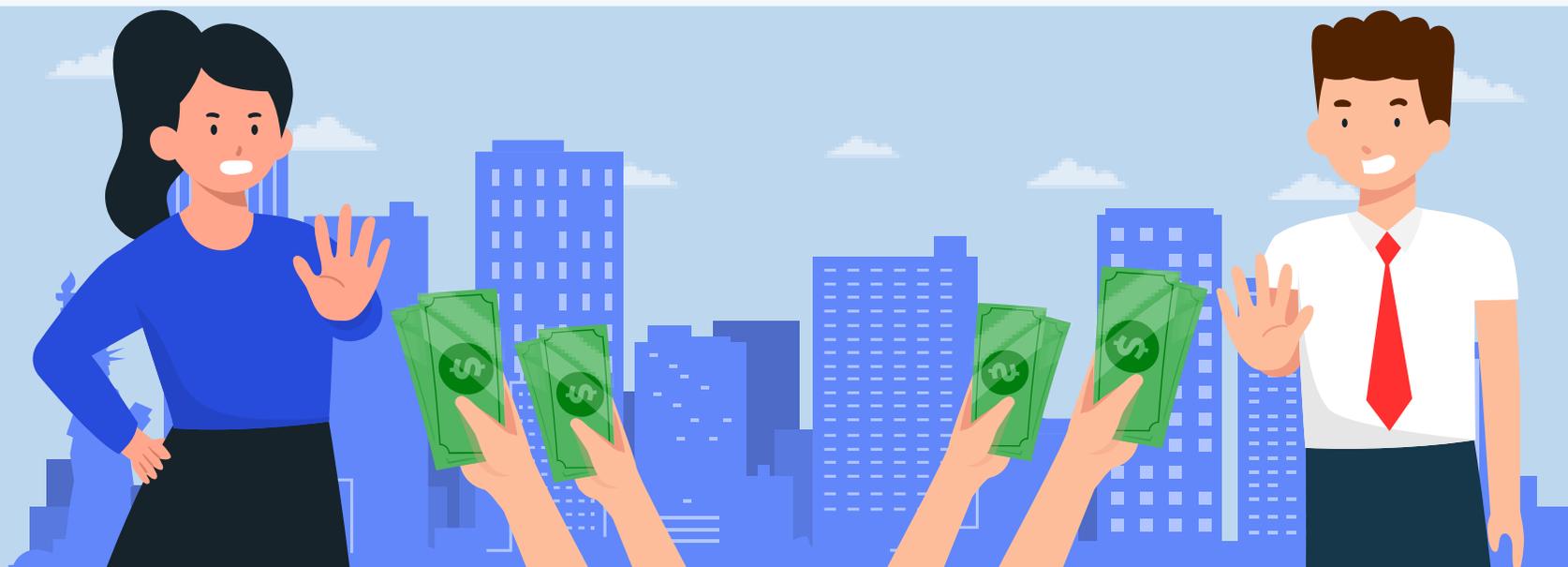
5. การรับจํานำ ผู้นำของมาจํานำหรือเรียกว่า **ผู้จํานำ** ไม่จําเป็นต้องเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่นำมาจํานำ แต่ต้องให้ผู้รับจํานำจดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จํานำไว้ให้ชัดเจนในต้นขั้วของตัวรับจํานำ กรณีผู้จํานำไม่มีบัตรประชาชน ให้จดแจ้งเกี่ยวกับเอกสารแสดงชื่อ ที่อยู่ ของผู้จํานำแทนบัตรประชาชนก็ได้



6. ในกรณีมีเหตุควรสงสัยวงของที่มีผู้นำมาจำหน่ายสิ่งของที่มีผู้ได้มาโดยการกระทำ
ความผิด

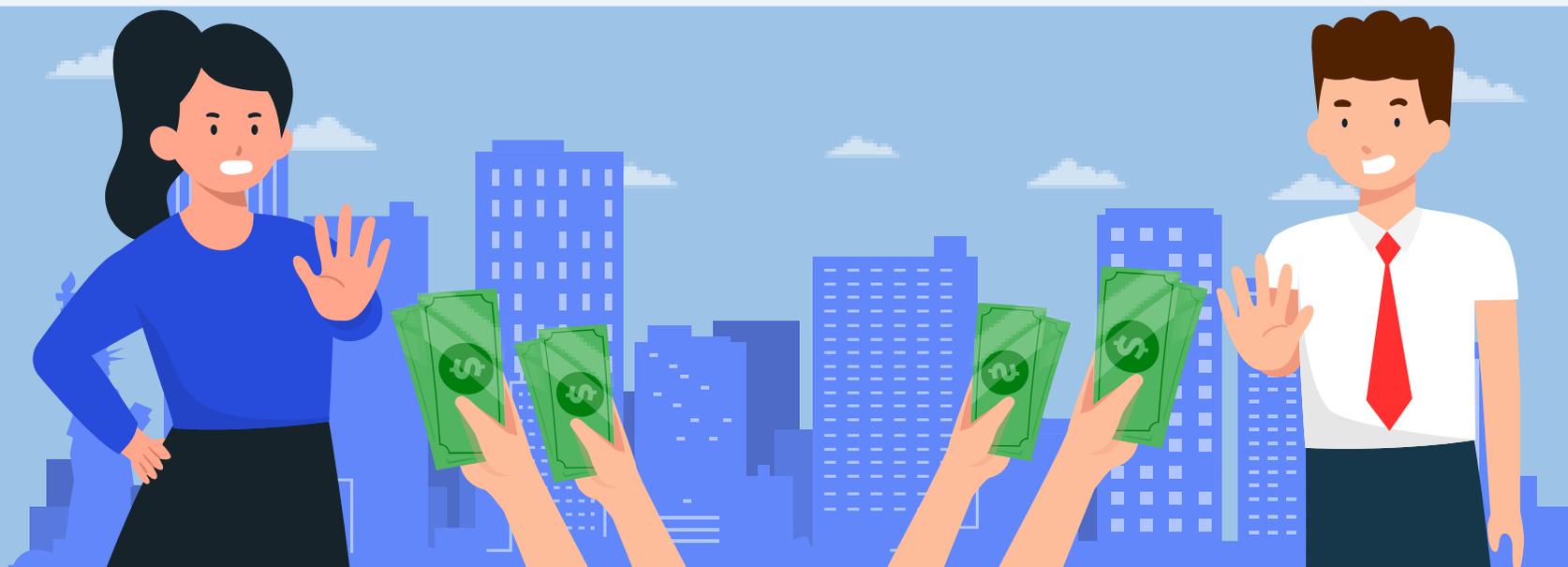
7. เมื่อมีการรับจำหน่าย ให้ผู้รับจำหน่ายออกตัวรับจำหน่ายให้แก่ผู้จำหน่ายและติดเลขหมายที่ทรัพย์สินจำหน่าย
ให้ตรงกับเลขหมายตัวรับจำหน่าย

8. ผู้รับจำหน่ายต้องปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน



9. ผู้รับจํานำต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจํานำเมื่อมีผู้จํานำนำตัวรับจํานำมาขอไถ่ให้ผู้รับจํานำจดแจ้งรายการบัตรประชาชนและเมื่อให้ไถ่แล้วให้นำตัวรับจํานำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจํานำและบันทึกวันเดือนปีที่ไถ่ไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำนั้นและจัดให้ผู้ไถ่ทรัพย์สินคืนตัวรับจํานำพร้อมลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจํานำด้วย “เว้นแต่จะเข้าข้อห้ามไถ่”

10. ผู้รับจํานำต้องไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินจํานำ



12. ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ย เป็นเวลากว่าสี่เดือน

ยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผยที่โรงรับจำนำ นั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับจำนำได้ปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากผู้จำนำมิได้มาขอไถ่ภายใน กำหนดเวลา**สามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศ** ให้ทรัพย์สินนั้นหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนำ

